

Sygn. akt III AUa 1084/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska
Sędziowie:	SSA Ewa Drzymała (spr.) SSO Grażyna Wiśniewska
Protokolant:	st. prot. sądowy Anna Baran

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **F. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy F. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu Wydziału IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 czerwca 2012 r. sygn. akt IV U 249/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1084/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **F. W.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. z dnia 31 stycznia 2012 r. odmawiającej mu emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Jako bezsporne Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawca F. W., ur. (...), na dzień 1 stycznia 1999 r. posiada 25 lat, 8 miesięcy i 26 dni okresów składkowych i nieskładkowych, z czego organ rentowy uwzględnił mu 10 lat, 4 miesiące i 22 dni pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca nie jest członkiem OFE, rozwiązał stosunek pracy i w dniu 2 listopada 2011 r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych.

Nadto ustalił Sąd Okręgowy, że w okresie od dnia 27 lipca 1977 r. do 30 kwietnia 1983 r. wnioskodawca pracował w (...)Spółdzielni (...) w S. jako mechanik, a następnie kierowca ciągnika. Stosunek pracy ustał w wyniku wypowiedzenia członkostwa i pracy. (...) w S. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach

za powyższy okres zatrudnienia na stanowisku kierowcy ciągnika. Zaś w zaświadczeniu o pracy i dochodach z dnia 30 grudnia 1995 r. podano, że wnioskodawca był członkiem (...) w S. w okresie od dnia 27 lipca 1977 r. do 30 kwietnia 1983 r. oraz był zatrudniony w Spółdzielni i był w tym okresie wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 32 i art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) i wywiódł, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego m.in. w art. 32 (tj. 60 lat), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn (tj. co najmniej 15 lat) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn). Jakkolwiek wnioskodawca osiągnął wiek 60 lat oraz posiada ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, to jednak nie legitymuje się ponad 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu Okręgowego, do takiego stażu nie można bowiem zaliczyć okresu jego zatrudnienia w (...)Spółdzielni (...)w S. w okresie od dnia 27 lipca 1977 r. do 30 kwietnia 1983 r., pomimo, że wykonywał wtedy pracę na stanowisku kierowcy ciągnika, czyli wymienionym w wykazie będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.). W okresie tym wnioskodawca był bowiem członkiem tej spółdzielni, a do stażu pracy w szczególnych warunkach nie wlicza się okresu wykonywania zatrudnienia w ramach członkostwa w spółdzielni produkcyjnej, co potwierdził w swoich orzeczeniach Sąd Najwyższy. W konsekwencji uznał Sąd Okręgowy, że organ rentowy zasadnie odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach i oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiódł wnioskodawca F. W.. Zaskarżając go w całości domagał się jego zmiany i przyznania mu prawa do emerytury. Zarzucił, że nie zgadza się z odmową zaliczenia do jego stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...)Spółdzielni (...)w S. od dnia 27 lipca 1977 r. do 30 kwietnia 1983 r., z uwagi na fakt, iż wtedy był członkiem tej spółdzielni. Podniósł przy tym, że cały czas wykonywał zatrudnienie jako pracownik na podstawie umowy o pracę, a członkiem spółdzielni został dopiero w lipcu 1982 r. Apelujący podkreślił, że jego zarobki pracownicze w spornym okresie były tożsame z zarobkami normalnego pracownika – miał stawkę godzinową, otrzymywał wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych oraz korzystał z urlopu wypoczynkowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Jak wynika z trafnych ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, sporne zatrudnienie w (...) Spółdzielni (...) w S. od dnia 27 lipca 1977 r. do 30 kwietnia 1983 r., wnioskodawca F. W. wykonywał będąc członkiem tej spółdzielni. Wynika to nie tylko z zaświadczenia o pracy i dochodach z dnia 30 grudnia 1995 r. wystawionego przez (...) Spółdzielnię (...)w S., gdzie wyraźnie podano, że w spornym okresie wnioskodawca był członkiem tej spółdzielni i był wynagradzany według zasad obowiązujących członków spółdzielni. Podobnie stwierdzenie zostało bowiem zamieszczone w świadectwie pracy z dnia 30 maja 1984 r., również wystawionym przez (...)Spółdzielnię (...)w S., w którym potwierdzono, że stosunek pracy z wnioskodawcą został rozwiązany za wypowiedzeniem członkostwa i pracy. Ponadto sam wnioskodawca, złożył w organie rentowym pisemne oświadczenie z dnia 19 lutego 2007 r. (k. 20 a.r.), że był zatrudniony w okresie od dnia 27 lipca 1977 r. do 30 kwietnia 1983 r. w (...) Spółdzielni (...)w S. na zasadzie członkostwa. Nie są więc trafne zarzuty apelacji kwestionujące członkowski charakter spornego zatrudnienia w (...)Spółdzielni (...)w S..

Tymczasem zgodnie z art. 32 i art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt.1 ustawy. Ustęp 2 cytowanego przepisu stanowi, że dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Na podstawie ust. 4 wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.). Rozporządzenie to wymienia enumeratywnie rodzaje wykonywanych prac, które uznawane są za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Paragraf 2 cytowanego rozporządzenia stanowi, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Zgodnie z § 3 rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Na podstawie § 4 ust. 1 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy należy uznać, iż słusznie Sąd Okręgowy zakwestionował, że wnioskodawca wykonywał sporną pracę w reżymie ściśle pracowniczym. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela przyjęty w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd prawny, iż przepisy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie mogą być inaczej rozumiane jak tylko w ten sposób, że prawo do emerytury w wieku niższym niż ogólny wiek emerytalny przysługuje jedynie zatrudnionym w szczególnych warunkach pracownikom (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2008 r. III UK 92/07 Lex nr 448929, z dnia 25 stycznia 2005 r. I UK 142/04, OSNP 2005, nr 17, poz. 272 i z dnia 18 stycznia 2005 r. II UK 136/04 oraz wyrok NSA z dnia 20 marca 2003 r. SA/Łd 2276/01, Pr. Pracy 2003, nr 9, s. 42), obejmuje zatem tylko pracę wykonywaną w ramach stosunku pracy, a nie stosunku członkostwa w spółdzielni. Zróżnicowanie prawa do emerytury w wieku niższym niż ogólny (podstawowy, typowy) wiek emerytalny podmiotów w zależności od tego, czy praca jest (była) wykonywana w ramach stosunku pracy, czy też na podstawie innych stosunków prawnych w obszarze prawa pracy ma charakter elementarny i wiąże się ze szczególnymi cechami stosunku pracy. Stosunek pracy i praca świadczona w jego ramach uzasadniają szczególne uregulowanie sytuacji osób (pracowników), które ją świadczą w tym prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na wykonywanie zatrudnienia tylko w tym charakterze – pracownika. przy czym nie jest to niezgodne z art. 32 Konstytucji RP. Zróżnicowanie sytuacji prawnej ubezpieczonych powoduje odstępianie od zasady równego traktowania ubezpieczonych (z pracowniczych i niepracowniczych tytułów), chyba że za tym przemawiają w sposób wyraźny i zdecydowany szczególne racje. Racji takich trudno wszakże doszukać się w sytuacji stanowiącej przedmiot rozstrzyganej sprawy. Wnioskodawca jest zdania, że jego praca w spółdzielni produkcyjnej nie różniła się od pracy wykonywanej przez pracowników w ramach stosunku pracy ale nie jest to twierdzenie trafne. W sensie formalnoprawnym – a ten punkt widzenia jest rozstrzygający – zachodzi bowiem zasadnicza różnica między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w spółdzielni produkcyjnej. W tym drugim wypadku prawo i obowiązek świadczenia pracy wynika ze stosunku członkostwa w spółdzielni, z którym wiąże się między innymi prawo udziału w jej zarządzaniu poprzez jej organy i inne rozwiązania instytucjonalne właściwe ruchowi spółdzielczemu, co ma określony wpływ na sposób organizacji pracy i podporządkowanie w procesie jej świadczenia. W konsekwencji tego w zestawieniu ze stosunkiem pracy, stosunek członkostwa w spółdzielni produkcyjnej, w ramach którego świadczona jest praca, wykazuje właściwości jakościowo różne i w związku z tym do pracy wykonywanej przez członków tych spółdzielni zastosowanie mają tylko niektóre, nieliczne (ochronne) przepisy prawa pracy. Pewne faktyczne podobieństwo uwarunkowań i sposobu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy i w ramach innych stosunków zatrudnienia, które może być różne

przy stosowaniu różnych punktów odniesienia i może się zmieniać wraz z upływem czasu, nie może prowadzić do tożsamego traktowania tych dwóch innych przecież tytułów zatrudnienia. Decydującą jest jedynie ocena, czy praca wykonywana jest (była) na podstawie stosunku pracy, a więc w charakterze pracownika, czy też na podstawie innego stosunku zatrudnienia. Tymczasem z okoliczności rozpoznawanej sprawy wynika, że w okresie, którego spór dotyczy, wnioskodawca nie pozostawał w stosunku pracy, lecz wykonywał pracę na rzecz spółdzielni produkcyjnej w następstwie ciążącego na nim obowiązku członkowskiego. Twierdzenia apelującego, iż członkiem (...)Spółdzielni (...) w S. został dopiero w lipcu 1982r. pozostają w całkowitej sprzeczności z dokumentacją osobową zawartą w aktach, dlatego Sąd Apelacyjny mając powyższe na uwadze oraz fakt zgłoszenia wniosku dowodowego na tę okoliczność w postaci zeznań świadków dopiero w apelacji, pominął powyższy dowód. Nie było więc podstaw, by zaliczyć mu ten okres jako okres zatrudnienia w szczególnych warunkach z tej racji, że w tym czasie pracę wykonywał jako pracownik, bo pracownikiem nie był. To zaś oznacza, że trafny jest wniosek Sądu pierwszej instancji, iż wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem zatrudnienia w warunkach szczególnych, a zatem wcześniejsza emerytura w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS mu nie przysługuje.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.